U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **J. P.**, zast. JUDr. Vladimírem Nedvědem, advokátem, se sídlem Štítného 1344, Kladno - Kročehlavy, proti žalovanému: **Magistrát města Kladna**, se sídlem náměstí Starosty Pavla 44, Kladno, o námitce podjatosti vznesené žalobcem ve věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 8 Ca 119/2008,

takto:

Soudce Městského soudu v Praze JUDr. Slavomír Novák **není vyloučen** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 8 Ca 119/2008.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou ze dne 9. 10. 2003 žalobce navrhl zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 9. 2003, č. j. Výst.2688/2003-Ka-330, a domáhal se ochrany proti nečinnosti žalovaného a ochrany před nezákonným zásahem žalovaného.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 26. 2. 2004, č. j. 8 Ca 307/2003 - 18, toto podání žalobce odmítl, dále rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, a věc týkající se návrhu žalobce na náhradu škody ze dne 23. 2. 2004 vyloučil k samostatnému řízení. Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 30. 12. 2005, č. j. 4 As 11/2005 - 52, předmětné usnesení zrušil a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Usnesením ze dne 26. 1. 2007, č. j. 8 Ca 28/2006 - 100, Městský soud v Praze žalobu znovu odmítl. Toto usnesení Nejvyšší správní soud zrušil rozsudkem ze dne 22. 2. 2008, č. j. 4 As 67/2007 - 134, a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení. Městský soud v Praze zavázal k tomu, aby v dalším řízení postupem podle § 37 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s."), odstranil vady podání žalobce tak, aby formulace výzvy odrážela specifika projednávaného případu; tedy zejména aby žalobce vyzval, aby vysvětlil, proč napadá rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, které bylo odvolacím správním orgánem zrušeno. Současně Nejvyšší správní soud Městskému soudu v Praze uložil, aby žalobce vyzval k upřesnění, zda

návrhem ze dne 9. 10. 2003 mínil podat žalobu na ochranu proti nečinnosti správního orgánu, případně žalobu na ochranu před nezákonným zásahem, a náležitě jej poučil, jak má své podání doplnit, aby odpovídalo požadavkům zákona.

Poté vydal Městský soud v Praze usnesení ze dne 4. 10. 2011, č. j. 8 Ca 119/2008 - 141, kterým uložil žalobci odstranit vyjmenované nedostatky žaloby.

Podáním ze dne 13. 10. 2011 žalobce vznesl námitku podjatosti soudce Městského soudu v Praze JUDr. Slavomíra Nováka a současně navrhl, aby Nejvyšší správní soud přikázal věc jinému soudu podle § 9 s. ř. s. Konstatoval, že žaloba byla podána dne 9. 10. 2003 a doplněna dne 23. 2. 2004, Městský soud v Praze postupoval nezákonně, což potvrdil Nejvyšší správní soud, a zvolený postup znemožnil vymahatelnost práva. Zdůraznil, že doplňování žaloby po osmi letech je absurdní a postup Městského soudu v Praze je formální; soud pouze hledal důvody k zamítnutí žaloby. Žalobce podotkl, že *„kdo hledá najde, kdo má zájem opačný nenajde nic a porušuje platné zákony bez odpovědnosti.“* Předseda senátu podle žalobce toto několikrát potvrdil, a proto je podjatý.

Soudce JUDr. Slavomír Novák ve svém vyjádření uvedl, že nemá žádný poměr k věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 8 Ca 119/2008, k účastníkům řízení nebo k jejich zástupcům, ani se nepodílel na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu. V předchozím soudním řízení v této věci se podílel na rozhodnutí ze dne 26. 2. 2004, č. j. 8 Ca 307/2003 - 18, a na rozhodnutí ze dne 26. 1. 2007, č. j. 8 Ca 28/2006 - 100. Vyjmenoval také další věci žalobce, na jejichž rozhodování se u Městského soudu v Praze podílel, a uzavřel, že tyto okolnosti, spočívající v jeho postupu v projednávané věci, resp. v jeho rozhodování v jiných věcech, nepovažuje za důvod pro své vyloučení.

Dne 1. 11. 2011 byl spis Městského soudu v Praze předložen Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o námitce podjatosti.

Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. *soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučeni jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*

Podle § 8 odst. 3 s. ř. s. *soudce, který zjistí důvod své podjatosti, oznámí takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu. Předseda soudu na jeho místo určí podle rozvrhu práce jiného soudce nebo jiný senát. Má-li předseda soudu za to, že není dán důvod podjatosti soudce, nebo týká-li se věc předsedy soudu, rozhodne o vyloučení Nejvyšší správní soud usnesením, a jde-li o soudce, Nejvyššího správního soudu, jiný jeho senát.*

Integrální součástí práva na spravedlivý proces tak, jak je vymezeno v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), je garance toho, aby ve věci

rozhodoval nezávislý a nestranný soudce. Nestrannost a nezaujatost soudce je jedním z hlavních předpokladů spravedlivého rozhodování a jednou z hlavních premis důvěry občanů a jiných subjektů v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky).

Nestrannost soudce je především subjektivní kategorií, vyjadřující vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům), o nichž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi stěží nalezla uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat šíře, tedy i v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli (účastníku řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce má k věci určitý, nikoliv nezaujatý, vztah. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti. Subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání; rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního (shodně též Ústavní soud ve věci sp. zn. I. ÚS 370/04).

Ústavní soud ve své judikatuře dále vyslovil, že *důvodné pochybnosti o soudcově nestrannosti jsou kategorií objektivní povahy a jako takové musí být založeny skutečnostmi objektivitě soudcovského rozhodování protiřečícími, a to natolik, že nikoli z pohledu účastníků řízení, ale v objektivním smyslu ústavně chráněnou nestranností soudcovského rozhodování otřásají* (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 3. 2000, sp. zn. III. ÚS 26/2000).

K vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci může dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům, dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci nebo schopen nezávisle a nestranně rozhodovat. Vztah soudce k věci nebo účastníkům, příp. jejich zástupcům, je třeba v daném případě posoudit ze dvou vzájemně se prolínajících hledisek, a to jaká je povaha tohoto vztahu a zda se jedná o zjevně intenzivní (např. bezprostřední, určitým způsobem individualizovaný) vztah (shodně též Ústavní soud ve věci sp. zn. II. ÚS 105/2001).

Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný.

Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 30. 9. 2005, č. j. 4 As 14/2004 - 70, www.nssoud.cz, uvedl, že *„[n]estrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, vyjadřující vnitřní psychický stav soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům atd.), o nichž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by*

však v praxi nalezla stěží uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat šířeji, také v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli (účastníkovi řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují objektivní okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce určitým, nikoliv nezaujatým vztahem k věci disponuje. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv pouze na skutečně prokázané podjatosti, ale je dáno již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti (I. ÚS 167/94, Ústavní soud: Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu). Na druhé straně Ústavní soud vyslovil, že subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání, rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního. To znamená, že otázka podjatosti nemůže být postavena nikdy zcela najisto, nelze ovšem vycházet pouze ze subjektivních pochybností osob zúčastněných na řízení, nýbrž i z právního rozboru skutečností, které k těmto pochybnostem vedou (II. ÚS 105/01). Rovněž judikatura Evropského soudu pro lidská práva vychází z dvojího testu nestrannosti soudce: subjektivní test je založen na základě osobního přesvědčení soudce v dané věci, objektivní test sleduje existenci dostatečných záruk, že je možno v tomto ohledu vyloučit jakoukoliv legitimní pochybnost (III. ÚS 448/04).“

Lze tak shrnout, že při posouzení otázky podjatosti soudce je třeba akcentovat též tzv. zdání nezávislosti a nestrannosti nejen ve vztahu k účastníkům řízení, nýbrž i ke třetím osobám (z novější judikatury Ústavního soudu k tomu viz např. nález ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. I. ÚS 517/10).

Z obsahu podání žalobce vyplývá, že podjatost soudce JUDr. Slavomíra Nováka spatřuje v jeho postupu v projednávané věci, a to zejména v délce řízení, odstraňování vad žaloby po osmi letech od jejího podání, v nezákonném postupu Městského soudu v Praze, jenž vedl ke zrušení jeho rozhodnutí Nejvyšším správním soudem, a v tvrzeném hledání důvodů pro zamítnutí žaloby.

Uplatněné důvody podjatosti mimo veškerou pochybnost představují okolnost, která spočívá v postupu soudu v řízení o projednávané věci, zahájeném podáním žaloby ze dne 9. 10. 2003 a vedeném u Městského soudu v Praze postupně pod sp. zn. 8 Ca 307/2003, 8 Ca 28/2006 a 8 Ca 119/2008. Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. tato skutečnost není důvodem pro vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci. Jiné důvody podjatosti soudce JUDr. Slavomíra Nováka žalobce neuplatnil.

Nejvyšší správní soud podotýká, že důvodem pro vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci může být pouze jeho poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům. Poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávané věci, zejména v případech, kdyby mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Poměr soudce k účastníkům nebo k jejich zástupcům může být založen např. příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem (ať již zjevně přátelským či nepřátelským), může jít i o vztah ekonomické závislosti, apod. V daném případě však nebyla objektivně zjištěna žádná z těchto skutečností.

Žalobci lze přisvědčit, že řízení v této věci trvá nepřiměřeně dlouhou dobu, což společně se skutečností, že po osmi letech od podání žaloby soud ještě nedokončil postup k

odstranění vad žaloby, snižuje důvěru ve vymahatelnost práva, nicméně nezakládá to důvod pro vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci, neboť nic nenasvědčuje tomu, že by příčinou existujícího stavu byl osobní vztah soudce k věci, k účastníkům řízení nebo k jejich zástupcům. Právní předpisy poskytují žalobci jiné prostředky ochrany proti průtahům v řízení (srov. § 174a zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích) a proti nezákonnosti rozhodnutí soudu; ostatně žalobce již dvakrát v tomto řízení podal proti rozhodnutí Městského soudu v Praze kasační stížnost a Nejvyšší správní soud oběma těmto kasačním stížnostem vyhověl.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že důvody uplatněné žalobcem nejsou způsobilé vyvolat pochybnosti o nepodjatosti soudce JUDr. Slavomíra Nováka, neboť spočívají v postupu soudce v projednávané věci. Vzhledem k tomu, že se uvedený soudce necítí být podjatý a jeho podjatosti nenasvědčují ani jiné skutečnosti, rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že soudce Městského soudu v Praze JUDr. Slavomír Novák není vyloučen z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 8 Ca 119/2008.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. listopadu 2011

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu